

KESİN (KUSURSUZ) SORUMLULUK İLKESİ

Kesin (Kusursuz) Sorumluluk İlkesi Nedir?

İdrar veya kan testinde aykırı analitik bulgu tespit edilirse Kesin Sorumluluk ilkesi uygulamaya girmektedir.

Bunun anlamı, sporcunun, vücuduna ait numunelerde bulunan maddelerden kesin olarak sorumlu olması ve bu numunelerde yasaklı maddelerin (veya o maddelerin parçalanma ürünleri veya işaretleri) bulunması halinde bir dopingle mücadele kural ihlalinin ortaya çıkmasıdır. Sporcunun yasaklı maddeyi kendi hatası veya ihmalkarlığı, ya da kasıtlı veya kasıtsız olarak kullanmasının önemi yoktur ve sonucu değiştirmemektedir.

Bu İlkenin Dayandığı Temel Nedir?

Sportif kurumlar ile devlet kurumları arasındaki dopingle mücadele politikaları, kural ve düzenlemelerinin uyumunu sağlayan temel belge olan Dünya Dopingle Mücadele Talimatı'nın yürürlüğe girdiği 01.Ocak.2004 tarihinden önce de, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin kendi dopingle mücadele kuralları içinde kesin sorumluluk ilkesi yer almakta idi. WADA paydaşlarının isteği uyarınca aynı ilke Talimat'ta da yer almaya devam etmiştir.

Bu İlgede Sporcunun Niyetini veya İçinde Bulunduğu Koşulları Dikkate Almak Gibi Esneklik Var Mıdır?

Evet, bir ceza veya yaptırım uygulanacak ise esneklik vardır.

Bir dopingle mücadele kural ihlalinde, sporcunun niyeti ne olursa olsun, ihlali yargılama sürecinde mevcut koşulların dikkate alınması esnekliğinin gösterilmesi, bu ilkenin en önemli noktasıdır.

Bu İlke Nasıl Uygulanmaktadır?

Eğer numune yarışma içi test için gelmişse ve aykırı analitik bulgu tespit edilmiş ise; ilgili sporcunun o yarışmada elde ettiği dereceler otomatik olarak iptal edilmektedir. Bu ilke, yarışmada yer alan diğer sporcular arasındaki adaleti sağlamaya ve tarafsızlığı tesis etmeye yardımcı olmaktadır.

Talimat'ın 10. Maddesine göre, sporcu disiplin kurulunu; yasaklı maddenin vücuduna nasıl girdiğini ortaya koyarak; kendi hatası veya kabahati olmadığını göstererek; veya içinde bulunduğu koşullar nedeniyle kasıtlı olarak performansını arttırma niyetinde olmadığı konusunda ikna ederek, ceza almama veya ceza indirimi sağlama olanağına sahiptir. Bunun anlamı, ispat etme yükümlülüğü sporcuya aittir.

Talimat'ta yer alan kesin sorumluluk ilkesi, Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ve İsviçre Federal Mahkemesi tarafından daima uygun bulunup, onaylanmaktadır.

WADA Bugüne Kadar Bu İlke İlgili Değişiklik Yapmış Mıdır?

Hayır, kesin sorumluluk ilkesi, hala, Talimat'ta yer almaktadır.

CAS tarafından içtihat (yerleşmiş uygulama) haline getirilen, bir sporcunun numunesinde yasaklı madde bulunması durumunda gündeme gelen ve belirli kriterlere göre cezası değişebilen kesin sorumluluk ilkesi etkin bir dopingle mücadele uygulaması olup, dürüst sporcuların haklarının korunması ve yasaklı maddenin sporcunun vücuduna hatası ve ihmali olmaksızın girdiği istisnai durumlarda, adaletin sağlanabilmesi için akla uygun bir yol oluşturmaktadır.

Unutmayınız!

Bir sporcunun testi, kullandığı ek besin takviyeleri (ergojenik yardım maddeleri) nedeniyle pozitif çıkabilir. Takviye kullanımı konusunda çok dikkatli olunmalıdır. Besin takviyelerinin sporcular tarafından kullanımı bir sorundur çünkü bir çok ülkede bu maddelerin üretiminde ve etiketlenmesinde katı kurallar izlenmemektedir ve bu da bazı takviye ürünlerinin yasaklı madde içermesine ve etiketinde de bu yasaklı maddenin olduğuna dair bir bilginin yer almamasına yol açabilir.

Bu ürünlerin kullanımı nedeniyle birçok test pozitif çıkmakta ve bu durum disiplin kurulu duruşmalarında, **"Kesin (kusursuz) Sorumluluk"** ilkesi nedeniyle, geçerli savunma ve mazeret olarak kabul görmemektedir.

Besin takviyelerinde olduğu gibi, bazı ülkelerde ev yapımı ürünler, bitkisel ilaçlar ve alternatif tıbbi ürünler farmasötik (ilaç) ürünlerle aynı kalite kontrol gerekliliklerine tabi değildir.

Bu nedenle yanlış etiketleme, yetersiz üretim deneyimi ve bulaşma nedenleri ile tüketicinin haberi olmadan yasaklı madde içerebilir.

Ev yapımı ürünler, genellikle, çok düşük konsantrasyonlarda aktif madde içerir; ayrıca etiketlerinde içerikleri, kimyasal madde yerine hangi maddeden köken aldığı (elde edildiği bitki ya da hayvan ismi) yer almaz ve bu yüzden bunu alan kişi içinde yasaklı madde olup olmadığını anlamak konusunda sıkıntı çeker.

İlaveten, sporcular, aile geleneği veya kültürel yaşam tarzına bağlı olarak yaşadıkları ortamda buldukları ev yapımı ilaçlar konusunda dikkatli olmak zorundadır.

Bu tip karışımların bazıları bitkisel ürünlerden elde edilmektedir ve bazı yasaklı maddeler de bitkilerden köken almaktadır.

Yürürlükteki dopingle mücadele kurallarında yer alan **“Kesin (kusursuz) Sorumluluk”** ilkesi kapsamında, sporcu reçete edilmiş, bir başkası tarafından verilmiş ya da tavsiye edilmiş bile olsa, vücudunda yer alan her şeyden sorumludur. Eğer bir sporcunun testi pozitif ise, derecesi iptal edilecek ve muhtemelen spordan men cezası alacaktır. Bu sebeple, özellikle uluslararası yarışmalar için yurt dışına giden sporcuların, kendilerine ikram edilen yiyecek ve içeceklere çok dikkat etmeleri, güvenli olduğundan emin olmadıkları ikramları, asla kabul etmemeleri büyük önem taşımaktadır.

Dr. Kaya LİVANELİOĞLU